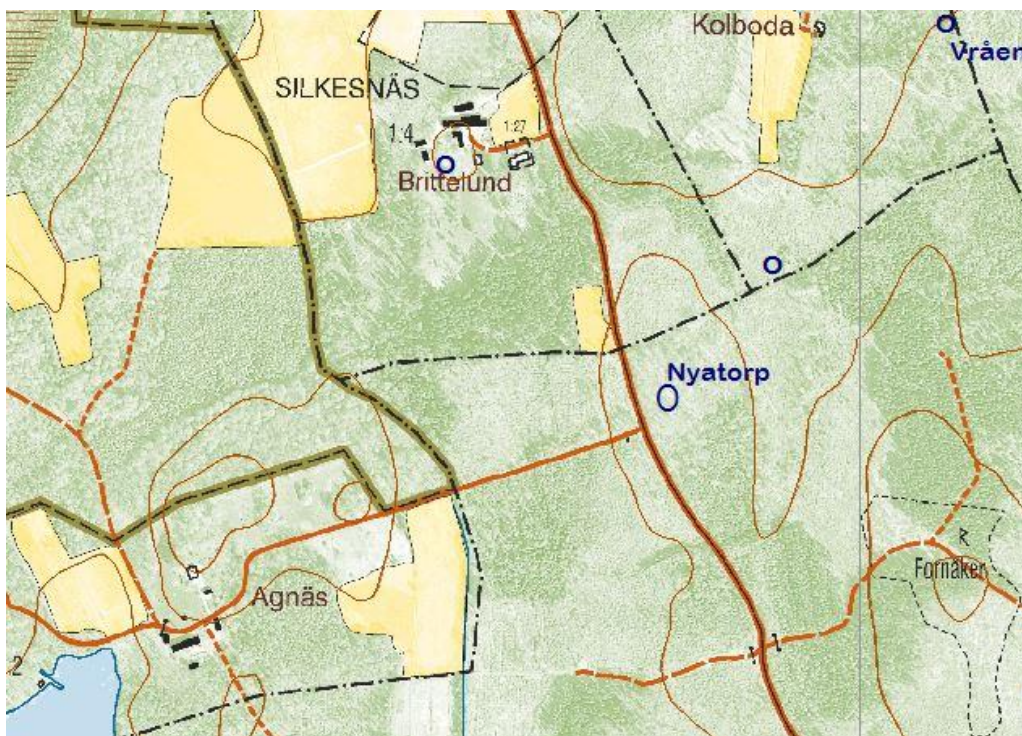

Wachttorpet/Nyatorp (2/32mantal)

Utdrag från fastighetskartan © Lantmäteriet 452076

Utdrag från generalstabskartan 1869 Lantmäteriet

Torpet etablerades före 1770 som boställe för en skogvaktare av häradsskogen (därav det ursprungliga namnet Wachttorpet) och revs ca 1930. Husgrunder återfinns idag mitt emot avfartsvägen till Agnäs. Efter privatiseringen av häradssallmanningen år 1840 kom torpet att ägas av grevarna Hamilton på Huseby, under Hössö Norregård.

Torpare var från före 1790 till 1820-talet Simon Jakobsson (f 1763) och hans hustru Kjerstin Nilsdr. (f 1759). Deras dotter Ingeborg Simonsdr. var född 1791. Arealen uppgick år 1794 till 13 tunnland och 14 kappeland varav hagmark på drygt ett tunnland och en åker om 20 kappeland.

Den sista torpstugan bestod av ett enda rum som hade ett fönster invid dörren. På torpet fanns en liten ladugård. Carl Johan Petersson, barnfödd 1843 i Nyatorp och hans hustru, soldatdottern Anna Caisa Petersdr. från Öja (f 1847) bodde här innan de flyttade till Gåvetorp, Lästad. Hans mor Elin Andersson (f 1811 i Agnäs) i Nyatorp fick fattigpeng på en krona i månaden av Stephens 1886. Fadern hette Peter Isaksson (f 1807) i Hagahult, Huseby.

1838 anges i kartmaterial från privatiseringen av häradsskogen att Nyatorp brukades av Gunnar Johansson. Stugbyggnaden av timmer med näver- och torvtak var 14 ¼-dels aln lång, 9 alnar bred och 2 ½ aln hög. Huset innehöll sparrstuga samt kök och förstuga med loft däröver – det var således en loftstuga. Huset var gammalt men tydligen välhållet då det värderades till 40 Riksdaler Banco. Ladugården var däremot *”alldeles nedrutten både till tak och väggar och kan inte värderas till annorlunda än som bränsle”*. På torpet fanns också en valvad stenkällare. Odlingarna uppgick till 3 skäppeland. Häradet betalade 73 Riksdaler Banco och 32 Runstycken för byggnaderna och odling vid utlöses den 14 maj 1840.

Den näst sista torparen var Sven Magnus Petersson, barnfödd 1832 på Nyatorp, och hans hustru Marta Svensdr. (f 1831 i V. Torsås). De gifte sig 1861 och hade 7 barn, bl.a. Carolina - född 1869 och utflyttad till Malmö samt mor till Sigrid Torkelsson i Malmö (1888-1977), och Edith (Malmö) - ofta på besök i Hagstad Norregård, Nils Johan (f 1871 frikallad och stations-skrivare), Emma (f 1875 och bosatt i Tånga i Skåne). De två äldsta barnen emigrerade till Amerika 1897 och 1898. När fadern Sven Magnus dog 1917 flyttade hemmadottern Emma till Skåne och gifte sig med en änkeman med vuxna barn. Modern Märta följde med till Emmas hem. Sonen Samuel ”träskomakare” var kraftig, först bosatt på Koppnabben och senare i Sjöaryd i Urshult där han köpte en gård. Sven Magnus Petersson övertog torpet 1859 och brukade det således i 58 år.

Om Sigrid Torkelsson kan nämnas att hon var anställd vid en annonsbyrå i Malmö under 51 år och under hela denna långa tid inte var frånvarande från sitt arbete en enda dag. Edith, som blev blind på äldre dagar, arbetade vid Allers förlag och gifte sig med en välbärgad man.

Sven Magnus utförde dagsverken i Vevik och hade längst väg att gå av alla torparna. Enligt kontraktet 1871 var han förutom dagsverken skyldig att lämna 60 läster kol från 18 famnars ved som skulle kolas. 1886 fullgjordes 208 mansdagsverken till ett värde av 182 kronor och 26 kvinnodagsverken värda 10,40 kronor och därutöver betalades 60 kronor kontant i arrende, totalt 252,40 kronor. Efter att Stephens förvärvade Hagstad Södregård 1903 utfördes dagsverken där. Torpet kunde ha 2-3 kor, gris och några höns. Under ett år (1897/1898) fanns en dräng städslad vid torpet, något som väckte uppmärksamhet och avund bland de andra torparna. De utflyttade barnen hjälpte till att betala för drängen så att föräldrarna skulle få det lite bättre på sin ålderdom.

Främre raden Gerda Berg (1885-1972), Sigröd Torkelsson och hennes mor Carolina från Nyatorp, född 1869. Foto från 1940-talet, Hagstad Norregård.

1904 påtecknade Karl Blomqvist från Kläcklinge ett torpkontrakt för Nyatorp med villkoren 3 mansdagsverken/vecka hela året samt 26 kvinnodagsverken under sommaren. Kontraktet annullerades emellertid då Blomqvist antagit sitt föräldrahem i Kläcklinge. Sven Magnus fick fortsätta som torpare. Efter hans död 1917 blev 1918-1923 Ernst Svensson från Dristigheten torpare, men han hade först velat ta Brittelund under Silkesnäs.

1927 kom Nyatorp att arrenderas av Gustav Samuelsson i Hagstad Södregård, med ett femårskontrakt. Vid tillträdesynen noterades att "boningshuset var 7,6 meter långt, 5 meter brett och 3,5 meter högt, dvs. hade en byggyta på 38 kvm, i två våningsplan". I stugurummet fanns på Sven Magnus tid en öppen spis för matlagning, säng, slagbord, soffa och en fin chiffonjé med inslag av mauserbjörk samt lönnfack från 1880-talet. På torpet fanns även "en potatiskällare och ladugård som var 10,2 meter lång, 5,5 meter bred och 2,75 meter hög, dvs. 56 kvm byggyta. Byggnaderna hade spåntak. Ladugården var inredd till fähus, foderlada och loge i fähuset. Hela ladugården var gammal, i dåligt skick men f.ö. väl underhållen. En s.k. luta, också under tak av spån, hade byggts till på ladugården (sannolikt på ena gaveln). Den var inredd till svinhus, hönsbod och hemlighus. Lutan var i dåligt skick". De små och ålderdomliga husen i Nyatorp revs på 1930-talet.

Sammanställning av torpare på Nyatorp

- På 1780-talet bor inhyses Jacob Svensson (f 1720) i Nyatorp och torpet brukas av Simon Jacobsson (f 1763).
- 1823 och framåt var Gunnar Jönsson (f 1798) o h h Ingeborg Simonsdr. (f 1701) åboar, båda kom från Urshult sn. och flyttade därifrån till Nybygget i Hagstad.
- 1843 var Peter Andersson (f 1807 i Höghult, Huseby) o h h Elin Andersdr. (f 1810 i Agnäs) torpare. Sonen Carl Johan föddes där 1843 och flyttade därifrån 1850. Ytterligare barn var Sven Magnus f 1832, Christian f 1835, Catharina f 1839 och Anders f 1847. De flyttade till Nyatorp från Vevik där han varit dräng. Torpet överlämnas 1859.
- 1859 tillträder Sven Magnus Petersson
- 1904 Karl Blomqvist från Kläcklinge – kontraktet annullerades emellertid

- 1918-1923 Ernst Svensson från Dristigheten, som först ville ta torparrendet på Brittelund under Silkesnäs.
- 1927 arrenderads Nyatorp i tillägg till arrendet av Hagstad Södregård av Gustav Samuelsson.